Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Gemeente Heemstede
T.a.v. college van B&W
Postbus 352
2100 AJ Heemstede

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J. van der Wal
BEL/BS

Doorkiesnummer +31235143465
walj@noord-holland.nl

Betreft: gemeentelijke samenwerking

Verzenddatum
15 APR. 2019

Kenmerk
1198606/1198609

Uw kenmerk

Geacht college,

Op 22 maart 2019 informeerden de burgemeesters van Heemstede en Bloemendaal ons over de stand van zaken van de gemeentelijke samenwerking en de in de raden gestelde vragen over die samenwerking en de visie van de provincie daarop. Naar aanleiding daarvan lichten wij in deze brief ons beleid met betrekking tot gemeentelijke samenwerking en gemeentelijke herindeling toe.

Ons beleid is er niet op gericht om iedere samenwerking tussen gemeenten in een ambtelijke of bestuurlijke fusie te laten uitmonden. Het is aan de gemeenten zelf, in dit geval Bloemendaal en Heemstede, te bepalen in welk perspectief hun samenwerking staat en om hiervoor doelen te stellen en de vorm te kiezen.
Een provinciale herindelingsprocedure (procedure op initiatief van de provincie) om tegen de wil van gemeenten tot een bestuurlijke fusie te komen vanwege een vergevorderde gemeentelijke samenwerking is niet in lijn met het vigerende landelijke en provinciale beleid.

Samenwerking Bloemendaal-Heemstede
Het is ons bekend dat de gemeenten Heemstede en Bloemendaal bij hun samenwerking uitgaan van hun zelfstandigheid en de samenwerking niet tot een ambtelijke of bestuurlijke fusie willen laten leiden. Uitgangspunt is ook dat ontvlechting van de samenwerking mogelijk moet blijven. Beide gemeenten zijn een samenwerking aangegaan op bedrijfsvoering en uitvoering. Het proces van ambtelijke samenwerking werd niet strak gepland en gestuurd, maar bood ruimte voor organische groei. Er is sprake van verdeling van taken op een aantal terreinen en van een aantal gezamenlijke werkeenheden.

Bij de bespreking van de samenwerking in de raden is de vraag gesteld of de omvang en/of doorontwikkeling van de samenwerking voor GS

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

aanleiding kan zijn om de gemeenten tot een bestuurlijke fusie te brengen door, tegen de wil van de gemeenten, een provinciale herindelingsprocedure te starten. De "overdrachtsnotitie over de samenwerking Heemstede-Bloemendaal" van de raad van Heemstede van februari 2018 wijst op de passage in het regeerakkoord van het huidige kabinet Rutte, waarin staat dat een herindeling is gewenst voor gemeenten die langjarig en in hoge mate afhankelijk zijn van gemeenschappelijke regelingen voor essentiële taken en dat het aan de provincie is om dan een herindeling te starten.

Beleid gemeentelijke samenwerking

De gemeentelijke samenwerking behoort tot de verantwoordelijkheid van gemeenten. De samenwerking betreft naast lokale, ook regionale en bovenregionale taken. Wij willen bestuurskrachtige regio's bevorderen en gaan ervan uit dat gemeenten hun bestuurskracht bekijken in samenhang met de regio waarvan zij deel uitmaken. Het provinciale beleid is vastgelegd in het beleidskader "Bestuurskrachtige regio's in Noord-Holland" (2013). In aanvulling op wat gemeenten zelf doen, helpen GS hen bij de versterking van de bestuurskracht. Wij doen dat door te monitoren en, indien nodig, het gesprek aan te gaan met gemeenten en regio's over versterking van de bestuurskracht. Gelet op de opgaven waarvoor gemeenten staan, is regionale samenwerking onmisbaar. Het opstellen van regionale samenwerkingsagenda's draagt bij aan de doelstelling tot versterking van de bestuurskracht. Ons college pleit daarbij voor congruente samenwerkingsverbanden en vraagt daarbij nadrukkelijk aandacht voor de inrichting van de democratische legitimiteit die daarbij hoort.

Bij ambtelijke fusies houdt de provincie gemeenten altijd voor dat indien de betrokken gemeenten in de toekomst een bestuurlijke fusie mochten willen, ze dan niet meer geheel vrij naar een fusiepartner kunnen gaan zoeken. Als Heemstede en Bloemendaal in de toekomst tot een ambtelijke fusie zouden willen overgaan, dan zal de provincie hier aandacht voor vragen. De ambtelijke fusiepartner is dan wat de provincie betreft ook de aangewezen partner voor een eventuele volgende stap.

Beleid gemeentelijke herindelingen

Op grond van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) kunnen de betrokken gemeenten, de provincie of de minister van BZK een gemeentelijke herindeling initiëren. Het beleid van het rijk en ook van de provincie Noord-Holland is dat herindelingen bij voorkeur "van onderop", dat wil zeggen op initiatief van de gemeenten, moeten komen.

De minister van BZK heeft het beleid met betrekking tot gemeentelijke herindeling uitgewerkt in het "Beleidskader gemeentelijke herindeling

2018", dat met VNG en IPO is besproken en op 22 maart 2019 door de ministerraad is vastgesteld. In dit beleidskader komt de passage uit het regeerakkoord over de wenselijkheid van herindeling bij gemeenten die langjarige en in hoge mate afhankelijk zijn van gemeenschappelijke regelingen voor essentiële taken niet voor.
Het beleidskader beperkt de mogelijkheden van de provincie om een herindeling te starten tot situaties waarin sprake is van evidente bestuurskrachtproblemen van gemeenten. Het beleidskader licht toe dat hierbij kan worden gedacht aan het niet meer in staat zijn tot het organiseren van adequate dienstverlening richting inwoners of het niet in staat zijn tot het leveren van de nodige bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke opgaven. De provincie dient bovendien te beschikken over een visie op de bestuurlijke ontwikkeling in relatie tot de maatschappelijke opgaven in de provincie, die bij voorkeur in samenspraak met de gemeenten tot stand is gekomen. De provincie dient ook overleg met de minister te voeren bij een voornemen om een provinciale herindelingsprocedure te starten.

Provinciale herindelingsprocedures zijn overigens een zeldzaamheid. De provincie Noord-Holland heeft de afgelopen tien jaar tweemaal zo'n procedure gevoerd op uitdrukkelijk verzoek van de betrokken gemeenten en tweemaal op eigen initiatief.

Wij verzoeken u deze brief ook ter kennis van uw raad te brengen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

R.M. Bergkamp A.Th.H. van Dijk

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Gemeente Bloemendaal
T.a.v. college van B&W
Postbus 201
2050 AE Overveen

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J. van der Wal
BEL/BS

Doorkiesnummer +31235143465
walj@noord-holland.nl

Betreft: gemeentelijke samenwerking

Verzenddatum
15 APR. 2019

Kenmerk
1198606/1198614

Uw kenmerk

Geacht college,

Op 22 maart 2019 informeerden de burgemeesters van Heemstede en Bloemendaal ons over de stand van zaken van de gemeentelijke samenwerking en de in de raden gestelde vragen over die samenwerking en de visie van de provincie daarop. Naar aanleiding daarvan lichten wij in deze brief ons beleid met betrekking tot gemeentelijke samenwerking en gemeentelijke herindeling toe.

Ons beleid is er niet op gericht om iedere samenwerking tussen gemeenten in een ambtelijke of bestuurlijke fusie te laten uitmonden. Het is aan de gemeenten zelf, in dit geval Bloemendaal en Heemstede, te bepalen in welk perspectief hun samenwerking staat en om hiervoor doelen te stellen en de vorm te kiezen.
Een provinciale herindelingsprocedure (procedure op initiatief van de provincie) om tegen de wil van gemeenten tot een bestuurlijke fusie te komen vanwege een vergevorderde gemeentelijke samenwerking is niet in lijn met het vigerende landelijke en provinciale beleid.

Samenwerking Bloemendaal-Heemstede
Het is ons bekend dat de gemeenten Heemstede en Bloemendaal bij hun samenwerking uitgaan van hun zelfstandigheid en de samenwerking niet tot een ambtelijke of bestuurlijke fusie willen laten leiden. Uitgangspunt is ook dat ontvlechting van de samenwerking mogelijk moet blijven. Beide gemeenten zijn een samenwerking aangegaan op bedrijfsvoering en uitvoering. Het proces van ambtelijke samenwerking werd niet strak gepland en gestuurd, maar bood ruimte voor organische groei. Er is sprake van verdeling van taken op een aantal terreinen en van een aantal gezamenlijke werkeenheden.

Bij de bespreking van de samenwerking in de raden is de vraag gesteld of de omvang en/of doorontwikkeling van de samenwerking voor GS

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

aanleiding kan zijn om de gemeenten tot een bestuurlijke fusie te brengen door, tegen de wil van de gemeenten, een provinciale herindelingsprocedure te starten. De "overdrachtsnotitie over de samenwerking Heemstede-Bloemendaal" van de raad van Heemstede van februari 2018 wijst op de passage in het regeerakkoord van het huidige kabinet Rutte, waarin staat dat een herindeling is gewenst voor gemeenten die langjarig en in hoge mate afhankelijk zijn van gemeenschappelijke regelingen voor essentiële taken en dat het aan de provincie is om dan een herindeling te starten.

Beleid gemeentelijke samenwerking

De gemeentelijke samenwerking behoort tot de verantwoordelijkheid van gemeenten. De samenwerking betreft naast lokale, ook regionale en bovenregionale taken. Wij willen bestuurskrachtige regio's bevorderen en gaan ervan uit dat gemeenten hun bestuurskracht bekijken in samenhang met de regio waarvan zij deel uitmaken. Het provinciale beleid is vastgelegd in het beleidskader "Bestuurskrachtige regio's in Noord-Holland" (2013). In aanvulling op wat gemeenten zelf doen, helpen GS hen bij de versterking van de bestuurskracht. Wij doen dat door te monitoren en, indien nodig, het gesprek aan te gaan met gemeenten en regio's over versterking van de bestuurskracht. Gelet op de opgaven waarvoor gemeenten staan, is regionale samenwerking onmisbaar. Het opstellen van regionale samenwerkingsagenda's draagt bij aan de doelstelling tot versterking van de bestuurskracht. Ons college pleit daarbij voor congruente samenwerkingsverbanden en vraagt daarbij nadrukkelijk aandacht voor de inrichting van de democratische legitimiteit die daarbij hoort.

Bij ambtelijke fusies houdt de provincie gemeenten altijd voor dat indien de betrokken gemeenten in de toekomst een bestuurlijke fusie mochten willen, ze dan niet meer geheel vrij naar een fusiepartner kunnen gaan zoeken. Als Heemstede en Bloemendaal in de toekomst tot een ambtelijke fusie zouden willen overgaan, dan zal de provincie hier aandacht voor vragen. De ambtelijke fusiepartner is dan wat de provincie betreft ook de aangewezen partner voor een eventuele volgende stap.

Beleid gemeentelijke herindelingen

Op grond van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) kunnen de betrokken gemeenten, de provincie of de minister van BZK een gemeentelijke herindeling initiëren. Het beleid van het rijk en ook van de provincie Noord-Holland is dat herindelingen bij voorkeur "van onderop", dat wil zeggen op initiatief van de gemeenten, moeten komen.

De minister van BZK heeft het beleid met betrekking tot gemeentelijke herindeling uitgewerkt in het "Beleidskader gemeentelijke herindeling

2018", dat met VNG en IPO is besproken en op 22 maart 2019 door de ministerraad is vastgesteld. In dit beleidskader komt de passage uit het regeerakkoord over de wenselijkheid van herindeling bij gemeenten die langjarige en in hoge mate afhankelijk zijn van gemeenschappelijke regelingen voor essentiële taken niet voor.
Het beleidskader beperkt de mogelijkheden van de provincie om een herindeling te starten tot situaties waarin sprake is van evidente bestuurskrachtproblemen van gemeenten. Het beleidskader licht toe dat hierbij kan worden gedacht aan het niet meer in staat zijn tot het organiseren van adequate dienstverlening richting inwoners of het niet in staat zijn tot het leveren van de nodige bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke opgaven. De provincie dient bovendien te beschikken over een visie op de bestuurlijke ontwikkeling in relatie tot de maatschappelijke opgaven in de provincie, die bij voorkeur in samenspraak met de gemeenten tot stand is gekomen. De provincie dient ook overleg met de minister te voeren bij een voornemen om een provinciale herindelingsprocedure te starten.

Provinciale herindelingsprocedures zijn overigens een zeldzaamheid. De provincie Noord-Holland heeft de afgelopen tien jaar tweemaal zo'n procedure gevoerd op uitdrukkelijk verzoek van de betrokken gemeenten en tweemaal op eigen initiatief.

Wij verzoeken u deze brief ook ter kennis van uw raad te brengen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

R.M. Bergkamp A. Th. H. van Dijk

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.